

Jin Ping Mei

I VERS OG PROSA

Første Bog

OVERSÆTTELSE

OG PRÆSENTATION VED

VIBEKE BØRDAHL

FORLAGET VANDKUNSTEN

金瓶梅詞話

INDHOLD

S.7 ❸ INDLEDNING

S.23 ❸ KAPITEL 1

*På Jingyang-bjerget
kæmper Wu Song med tigreren
Led ved sin mand begynder
Pan Jinlian at flirte*

S.59 ❸ KAPITEL 2

*Ximen Qing møder Jinlian
under bambuspersiennen
Madam Wang drøfter forbuden
elskov med tanke på profitten*

S.81 ❸ KAPITEL 3

*Madam Wang lægger
en titrinsplan for sidespring
Ximen Qing kurtiserer
Jinlian i tehuset*

S.103 ❸ KAPITEL 4

*Bag Wu Das ryg nyder
den løsagtige kvinde stjålen elskov
Broder Yun er forurettet og laver
ballade i tehuset*

S.119 ❸ KAPITEL 5

*Broder Yun mundhugges
med madam Wang for at
medvirke til pågribelsen
Den løsagtige kvinde giver Wu
den Ældre en dødelig gift*

S.137 ❸ KAPITEL 6

*Det lykkes Ximen Qing
at bestikke He den Niende
På vej efter vin overraskes
madam Wang af et regnskyl*

S.153 ❸ KAPITEL 7

*Fru Xue anbefaler
Meng Yulou til ægteskab
Tante Yang giver Fjerde onkel
Zhang en ordentlig omgang*

S.177 ❸ KAPITEL 8

*I uendelige nætter længes
Pan Jinlian efter Ximen Qing
Ved brændofferet overhører
munken usømmelige lyde*

S.203 ❸ KAPITEL 9

*Ximen Qing holder bryllup
i smug med Pan Jinlian
Kaptajn Wu går ved en fejltagelse
løs på Rygtesmeden Li*

S.223 ❸ KAPITEL 10

*Wu den Anden sendes i eksil
til Mengzhou provins
Hustruerne nyder et festmåltid
ved Hibiskuspavillonen*

S.239 ❸ NAVNELISTE

S.244 ❸ ORDLISTE

INDLEDNING

Fortællinger fra marsk og mose
og Jin Ping Mei er klassikere
ud over de sædvanlige. Den der ikke
er fuldt fortrolig med disse værker
er blot en tom tønde og ikke
en sand ven og drikkebroder

YUAN HONGDAO, KUNSTEN AT DRIKKE (1606)

Kinas store sædeskildring og erotiske klassiker *Jin Ping Mei i vers og prosa* [*Jin Ping Mei cihua*] er sandsynligvis ført i pennen i sidste halvdel af 1500-tallet, men man ved ikke hvordan eller af hvem. Håndskrifter af de første tyve-tredive kapitler cirkulerede i 1590erne, og *Jin Ping Mei* omtales for første gang i værket *Kunsten at drikke* [*Shang zheng*] (1606), skrevet af en af tidens velkendte litterater. Muligvis forelå en førsteudgave på tryk i 1610, men den ældste trykte udgave, som findes bevaret, kom i 1617.

Værket blev snart omtalt på lige fod med de bedste og mest elskede romaner i samtiden: *De tre riger* [*San guo zhi yanyi*], *Fortællinger fra marsk og mose* [*Shuihu zhuan*] og *Rejsen mod vest* [*Xiyou ji*]; de to sidste findes begge på svensk ved Göran Malmqvist. Tilsammen fik de hæderstitlen 'De fire forunderlige mesterværker' fra Mingdynastiet (1368-1644).

Under det følgende Qingdynasti (1644-1911) var fiktionsprosaen stærkt påvirket af *Jin Ping Mei*. Dette gælder i udpræget grad Kinas berømteste litterære værk, slægtsromanen *Stenens beretning* [*Shitou ji*] (også kaldt *Drømmen om røde palæer* [*Hong lou meng*]), skrevet på delvis selvbiografisk baggrund af Cao Xueqin (1715-1763); på svensk ved Pär Bergman.

HANDLINGENS TID OG ROMANENS TID

Handlingen knytter an til en episode fra 1400-1500-tals romanen *Fortællinger fra marsk og mose*. Godt og vel tyve kapitler inde i dette værk om en fredløs bande, der hærgede i Shandongs marskområder på

1100-tallet, fortælles historien om Wu Song og tigeren. Hvordan den stærke Wu Song efter at have dræbt en tiger med de bare næver kommer på besøg hos sin storebroder, dværgen Wu Da, og hvordan broderens smukke kone, Jinlian, tager imod ham med interesse. *Jin Ping Mei* tager i kapitel 1 afsæt ved at genfortælle historien om Wu Song og tigeren, og hvad der siden fulgte. Dermed er handlingens tid henlagt til begyndelsen af det tolvte århundrede.

Men skønt *Jin Ping Mei* gennem de første ti kapitler (Første Bog) i store træk følger et allerede kendt hændelsesforløb omkring Wu Song og hans svigerinde, er interessefeltet helt fra starten forskudt. Tæppet løfter sig her for livet i en velhavende købmandsfamilie i en mindre by i Shandongprovinsen. Handlingen udspilles omkring en kinesisk Don Juan-skikkelse, apotekeren Ximen Qing, hans seks hustruer, hans elskerinder, forretningsforbindelser og drikkebrødre. Med psykologisk realisme, spotsk humor og encyklopædisk detalje oprulles et billede af samfundet i Kina, farvet af den tid hvor værket er blevet til – det sekstende århundrede.

TITLEN

I titlen gemmer sig navnene på tre kvinder: *Jin*, guld, sigter til den første af de tre kvindeskikkelser, Jinlian [Gyldne Lotus], hvis skæbne hovedsagelig præger Første Bog; *Ping*, vase, peger på Ping'er [Lille Vase], som spiller en væsentlig rolle i Anden Bog; *Mei*, blomme, er en forkortelse af Chunmei [Forårsblomme], hvis betydning først træder frem senere i romanen. Men titlen er samtidig en tvetydighed: 'Blommegren i gylden vase'. 'Vasen' er for den indviede et billede på den kvindelige skede, og *Jin Ping Meis* titel giver et første fingerpeg om betydningen af det erotiske i romanen.

EROTIK OG TABU

I Kina fandtes tidligt alkymistisk-daoistiske tekster, hvor seksuallivets teknik og helsebringende virkning var beskrevet i detaljer. Fra det fjortende århundrede og fremover udvikledes en sovekammer-lektur og bordel-kunst, hvor der benyttedes et blomstrende fagsprog sammen

med billeder, der med al tydelighed illustrerede forskellige samlejestillinger. Den utilsørede fremstilling af det seksuelle – ofte også af retsvæsnets sadistiske afklædnings- og straffemetoder – vandt indpas i træsnitkunsten, som blev standard-illustrationsform for romangenren under Mingdynastiet. Det følgende Qingdynasti indførte strenge forbud mod denne 'obskøne' litteratur. I et kejserligt edikt fra 1687, udstedt af en af Kinas store kejsere, Kangxi (1654-1722), hedder det:

Sikkert og vist vil romaner om skørlevned have en dårlig virkning på mit folk, opløse moralen og forgifte sjælene. Ligeledes må det nævnes at dæmoniske forkyndelser af buddhistiske og daoistiske præster har en urofrembringende og skadelig virkning ... Begge dele skal undertrykkes på det strengeste.

Ikke desto mindre fortsatte forfattere, kunstnere og forlag med at producere værker af denne art. Virkningen af forbuddet var aldrig total.

Jin Ping Meis lidet blufærdige afdækning, ikke bare af tidens politiske og økonomiske korruption, men også af personernes seksuelle udfoldelse, følte allerede ved udgivelsen i 1617 som betænkelig, og udgiverens forskellige forord udtrykker forbehold og undskyldninger, samtidig med at de roser værkets 'egentlige' moralske hensigt: at vise de farer som ville være følgen af et sådant liv.

Til trods for inkvisition og sortlistning har værket overlevet alle tabuer og forbud, er blevet genudgivet, solgt og læst frem til vor tid. Men senere udgiveres stigende bekymring over værkets frisprog har gennem tiden ført til en række mere eller mindre omskrevne eller 'rensede' udgaver. Det samme gælder oversættelser til europæiske sprog, som udkom fra begyndelsen af det tyvende århundrede. Erotiske beskrivelser blev enten udeladt, erstattet med 'så legede de som to små fisk i vandet', eller oversat til latin. Kun teologisk eller medicinsk uddannede ville kunne tyde skriften, noget man i tidens ånd anså som en nødvendig og tilstrækkelig beskyttelse af den almindelige uindviede læser. Et eksempel er den svenske udgave, *Chin Ping Mei, Romanen om Hsimen och hans sex fruar* (1950), baseret på Franz Kuhns stærkt forkortede og rensede tyske udgave (*Kin Ping Meh oder die abenteuerliche Geschichte von Hsi Men und seinen sechs Frauen*, 1930).

Først med André Lévy's *Fleur en Fiole d'Or* (1985) er originaludgaven fra 1617, som var blevet genopdaget i 1930'erne, gjort tilgængelig for vestlige læsere i sin fuldstændige form. På engelsk er David Tod Roys *The Plum in the Golden Vase or Chin P'ing Mei* (1993-) under udgivelse, ligeledes som en komplet gengivelse af teksten (tre af i alt fem bind foreligger).

SPROG OG OVERSÆTTELSE

I lighed med de øvrige Ming-romaner er *Jin Ping Mei* et mægtigt værk, en *roman fleuve* af dimensioner. Den kinesiske originaludgave af værket fylder næsten 3000 sider, fordelt på 100 kapitler. Romanen er skrevet på talesprogsprosa (*baihua*) fra 1500-tallet med indflettede vers og sange fra samtidens populære repertoire. Teksten er krydret med dobbeltbundede udsagn og spækket med skjulte citater. Sprogligt overrasker romanen både ved sin lethed og sin sværhed.

Den foreliggende danske udgave er oversat fra et faksimileoptryk af 1617-udgaven, *Quanben Jin Ping Mei cihua* [Fuldstændig udgave af *Jin Ping Mei* i vers og prosa], Taiping shuju, Hong Kong, 1982. Men i arbejdet med den kinesiske originaltekst har jeg ikke stået på bar bund: André Lévy's suveræne, elegante og lærde oversættelse danner en milepæl i oversættelseshistorien. Hans *Fleur en Fiole d'Or* er den vigtigste inspiration for mit arbejde og en uundværlig hjælp ved de mange vanskelige steder. David Tod Roys polyhistoriske livsværk, *The Plum in the Golden Vase*, er ikke blot præget af næsten pinefuld præcision, men er samtidig en uundværlig og righoldig håndbog. Begge disse 'translations-in-research' er frugter af den livlige forskningsaktivitet i Kina og Vesten, der går under navnet 'Guld-studier' eller 'Jin (Ping Mei)-studier', *Jinxue*.

Endelig vil jeg nævne brødrene Otto og Artur Kibats tyske oversættelse, *Djin Ping Meh, Schlehenblüten in goldener Vase* (1928-1932, 1967). Selvom de bygger på en omarbejdet udgave af *Jin Ping Mei* fra 1695, repræsenterer deres oversættelse en glimrende og fuldstændig gengivelse af den tekst, som på det tidspunkt forelå som den bedste variant.

ILLUSTRATIONERNE

Den ældste udgave fra 1617 er ikke illustreret, men allerede i en omarbejdet udgave fra Chongzhen-perioden (1628-1644) prydes hvert kapitel med en dobbeltside med træsnit, ialt 200 billeder, som kan være skåret blot 10-20 år efter at romanen første gang forelå på tryk. Forlaget Vandkunsten har til den danske oversættelse fået tilladelse til at benytte træsnittene i *Xinke Jin Ping Mei cihua* [Jin Ping Mei i vers og prosa, genoptrykt], udgivet af Guji xiaoshuo kanxinghui, Beijing 1933. Et eksemplar af denne sjældne facsimile udgave findes i Fong Yun Wah Rare Book Room, C. V. Starr East Asian Library, University of California, Berkeley. Illustrationerne er reproduceret fra denne udgave, som gengiver Chongzhen-udgavens originaler.

På side 12-13 gengives første opslag i *Jin Ping Mei i vers og prosa*, kapitel 1. Illustrationen viser hvordan Wu Song kommer hjem og møder sin broder og svigerinde. Fra bagsiden af bladet (som egentlig er forsiden) skinner den første illustration igennem det tynde papir, ligesom den trykte tekst på bagsiden af første tekstsider kan skimtes. Sådan ser en kinesisk bog fra 1600-tallet ud, idet alle sider er tynde foldede dobbeltblade. Men ved gengivelsen af illustrationerne i nærværende udgave er gennemsigtigheden undgået ved at lægge et hvidt indlæg mellem dobbeltbladene før reproduktion.

Billederne giver et visuelt bidrag til romanens verden og går af og til, ligesom selve teksten, frejdigt ind på det erotiske område. I senere udgaver blev de oprindelige træsnit censureret og erstattet med nyskårne bloktryk. De nyere tryk er lavet over den oprindelig læst, men er mere stiliserede og stive, og seksuelle scener er så vidt muligt dulgt bag forhæng.

Træsnittene belyser som oftest de to episoder, der har givet titel til hvert kapitel. Alle kapiteltitlerne består af to urimede verselinjer, som hver især og til dels uafhængigt af hinanden henviser til en hændelse i vedrørende kapitel. Men eftersom illustrationerne blev udført med henblik på en omarbejdet udgave af *Jin Ping Mei* følger de ikke altid nøjagtig titlerne i kapiteloverskrifterne, og i enkelte tilfælde svarer en illustration til en hændelse fra et andet kapitel, som er rokeret rundt.

新刻金瓶梅詞話卷之一

第一回

景陽岡武松打虎

潘金蓮嫌夫賣風月

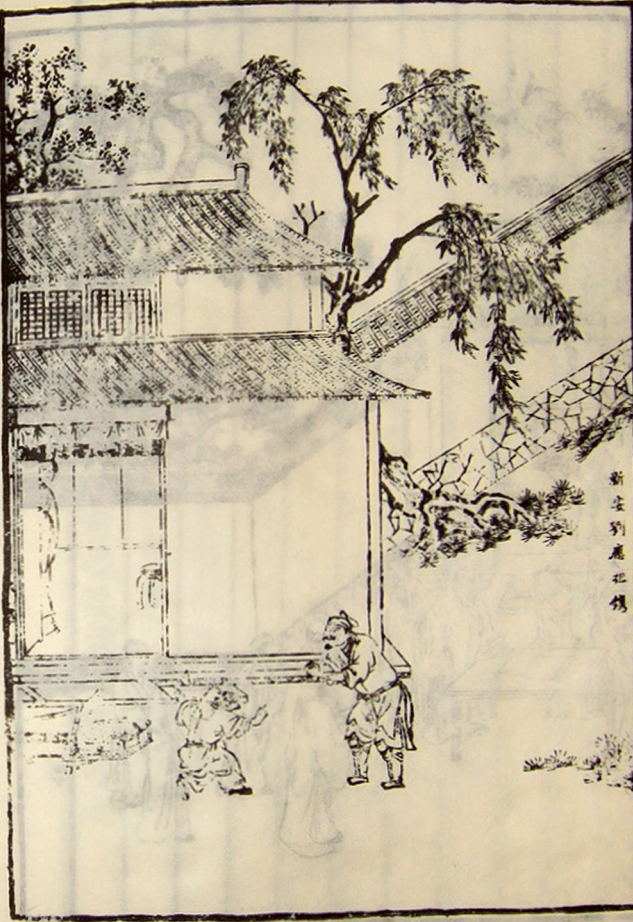
詞曰。丈夫隻手把吳鉤。欲斬萬人頭。如何鉄石打成心性。却爲花柔。請看項籍并劉季。一似使人愁。只因撞着虞姬戚氏。豪傑都休。

此一隻詞兒。單說着情色二字。乃一體一用。故色絢于目。情感于心。情色相生。心目相視。亘古及今。仁人君子。弗合忘之。晉人云。情之所鍾。正在我輩。如磁石吸鐵。隔碍潜通。無情之物尚爾。何況爲人。終日在情色中。做活計一節。須而丈夫。隻手把吳鉤。吳鉤。乃古劍也。古有于將。莫鈺。太阿。吳鉤。魚腸。躑躅之名。言丈

金瓶梅

武二郎冷遇親哥嫂一

新安別處也

Den første illustration i Første Bog svarer således til en episode fra kapitel 10, som udgiverne af Chongzhen-udgaven havde flettet ind i kapitel 1. I den danske udgave gengives illustrationerne i den rækkefølge som de har i Chongzhen-udgaven og anbringes efter den skik som datidens trykkere benyttede, nemlig med en dobbeltside med to illustrationer indsat foran hvert kapitel.

MESTERVÆRK OG GÅDE

Jin Ping Mei regnedes – uanset bogens vanry som obscønt læsestof – både i sin nære samtid og i eftertiden som et genialt værk. Netop det ‘geniale’ er blevet anset for et bevis på individuelt forfatterskab i modsætning til den mundtlige kulturs antagelige ‘enkle’ eller ‘simple’ produkter. Men *Jin Ping Mei* er måske et modeksempel.

Skønt studier og teorier ikke har manglet, har ingen hidtil kunnet fastslå forfatterskabet til romanen. Men til trods herfor har billedet af en åndfuld, vittig og vidtbelæst mandlig forfatter ligget implicit eller eksplicit i de fleste fremstillinger. Ideer om romanens ‘egentlige’, men indirekte, puritanske tankesæt har også været forfægtet både i Kina og i Vesten.

André Lévy har peget på at værkets anonymitet kan være en konsekvens af dets kollektivitet som et skriftligt sideprodukt af en mundtlig tradition. Formen i vers og prosa er beslægtet med den kinesiske *chantefable*-tradition, som under Mingdynastiet kaldtes ‘fortælling og sang i vers og prosa’ (*shuochang cihua*), siden det nittende århundrede bedst kendt fra genren ‘klimprevers’ (*tanci*) eller ‘strengervers’ (*xian-ci*), hvor fortælleren skiftevis fortæller i prosa og synger til eget akkompagnement af *pipa*, den kinesiske pæreformede lut. *Chantefable*-genrerne havde som oftest udøvere blandt kvinder og har det fortsat. Det er én af flere grunde til at man ikke bør udelukke at der kunne stå en kvinde bag anonymiteten – eller flere. De mundtlige repertoarer er, som det vides fra vor egen tid, oftest opbygget gennem generationer af performancekunstnere.

Om den ‘mandlige forfatter’ løfter en moralsk pegefinger mod læseren ved at vise hvor grueligt galt det går med romanens syndige personer, er et spørgsmål som må stå hen. Denne opfattelse virker i bedste

fald som kun en ud af mange læsninger. En anden kunne være at *Jin Ping Mei* underfundigt spiller på noget dobbeltsidigt: Eros volder ikke blot død og fordærv, men virker også som livgivende kraft og glæde. Holdningen til dette tema, såvel som romanens form, kunne måske med større held henføres til kurtisanernes miljø, hvor *chantefable*-genren var en del af uddannelsen. Blandt disse kvinder fandtes mange, som kunne læse og skrive – på samme måde som Jinlian i romanen. Men med et citat af Lévy: »Nøglen til denne roman lader sig ikke så let finde.«

DEN EVIGE HISTORIEFORTÆLLER I KINAS ROMANER

Allerede ved første øjekast skinner det igennem, hvordan fortællingen så at sige udgår af en historiefortællers mund. Dette træk er imidlertid ingenlunde specielt for *Jin Ping Mei*. 'Historiefortællerstilen' karakteriserer Kinas roman- og novellelitteratur helt frem til den vestlige litteraturs indtog i begyndelsen af det tyvende århundrede. Det er et spørgsmål i hvor høj grad denne stil afspejler de tidlige historiefortælleres mundtlige vaner eller tværtimod er en særlig skriftlig stil skabt for talesprogsfiktion. Men uanset hvor stilen har sit udspring, så søger den at illudere den mundtlige fortæller som beretningens fortællende instans.

DET FORTÆLLES at ... (*hua shuo* ...). Ja, således begynder 'den evige historiefortæller' i Kina. Således begynder også de fleste kapitler i denne bog. Ved hvert skifte mellem vers og prosa eller i tid og sted, ved overgangen mellem kapitler og overalt hvor der skal gøres et lille ophold i fortællingen, benyttes et sæt af faste vendinger: ET DIGT VIDNER HEROM (*you shi wei zheng*), HØR HER, HISTORIEFORTÆLLER! HVORFOR ER DU SÅ OPTAGET AF AT FORTÆLLE ... (*shuohuade, ru jin zhi ai shuo* ...), DET ER SÅ SANDT SOM DET ER SAGT (*zheng shi*), HVILKET SYN (*dan jian*), ÆREDE PUBLIKUM, HØR EN GANG ... (*kanguan tingshuo*). Mange oversættere af kinesisk litteratur har valgt enten at udelade disse 'evindelige' bemærkninger eller at variere dem, så de skulle virke mindre statiske. Men jeg vælger at udhæve dem og bevare dem som faste formelagtige fraser, netop fordi værket ved dette træk insisterer på forbindelsen til performance og professionelle mundtlige traditioner.

Den frase som afslutter hvert kapitel lyder: HVIS I IKKE VED HVAD DER SIDEN SKER, SÅ LYT TIL FORTÆLLINGEN I NÆSTE RUNDE. Ordet 'runde' (*hui*) peger på historiefortællerens fortællestund i tehuset. I den gamle kulturby Yangzhou, som ligger ved Yangzi-flodens nedre løb, fortælles der stadig daglig i to timer en episode fra et af de forskellige repertoier, som gennem generationer er overleveret fra mester til discipel. Publikum kommer tilbage hver dag for at høre næste episode. Samme fortæller holder til i tehuset i to til tre måneder, og hver dag fortsætter han sin beretning. Det er påfaldende at Kinas romaner inddeles i 'runder', som – når det drejer sig om sektionering og nummerering af det skriftlige værks dele – får betydningen 'kapitel'. I den danske udgave har jeg valgt at oversætte ordet *hui* som 'runde' i afslutningsfrasen, men som 'kapitel' i indholdsfortegnelsen og overskrifterne til bogens dele, dvs. kapitler.

Det siges at i gamle dage blev fortællerne hyret for ti dage ad gangen. Ti dage var en naturlig enhed, fordi hver af månederne ifølge Kinas traditionelle kalender var inddelt i tre perioder af ti dage. Syvdagesugen er vestlig import. *Jin Ping Meis* kapitler (runder) falder naturligt i grupper på ti, svarende til et engagement i tehuset. Også i *Fortællinger fra marsk og mose* findes der spor af tilsvarende enheder på ti runder. Det er ikke umuligt at fænomenet hænger sammen med historiefortællernes traditionelle livsrytme. I den danske udgave følger vi samme praksis.

JIN PING MEI OG HISTORIEFORTÆLLING

Min interesse for Kinas mundtlige historiefortælling er stærkt medvirkende til at jeg har givet mig i kast med at oversætte *Jin Ping Mei*. Siden 1980erne har jeg været optaget af historiefortælling fra Yangzhou, *Yangzhou pinghua*. Om denne tradition kan man finde mere i *Tiger, tiger. Wu Song og tigreren i kinesisk historiefortælling*, Forlaget Vandkunsten 2004, og på websiden om kinesisk historiefortælling www.shuoshu.org. Blandt de vigtigste overleverede repertoier står endnu i dag 'Marsk og mose', der har tjent som umiddelbar forløber og inspiration for *Jin Ping Mei*. Blandt fortællerne fra Yangzhou har også 'Jin Ping Mei' tidligere eksisteret som et mundtligt repertoire,

sandsynligvis som 'strenggevers', hvor sang og fortælling skifter. Men der er ikke megen viden tilgængelig. Emnet var tabu under Folkerepublikkens første 30-40 år, hvor en nitid puritanisme var enerådende.

Fortællingen om Wu Song, Jinlian og Ximen Qing har gennem fire hundrede år været udbredt over hele Kina, dels i det meget folkekære kinesiske drama, dels i de mange lokale former for historiefortælling og *chantefable* som har levet i mundtlig overlevering. *Jin Ping Mei* genbruger ikke blot Wu Songs saga, men recirkulerer et væld af tidens sange, drama-passager og historier. Samtidig med at romanen yder et originalt bidrag til skriftkulturen, spiller den med største virtuositet på et orgel af hele performancekulturens virkemidler.

JIN PING MEI PÅ DANSK

Med denne oversættelse tilstræber jeg ikke at levere en ny videnskabelig udgave med tilsvarende vidtrækkende tekstkritisk apparat. Det betyder ikke at oversættelsen tilsidesætter den kinesiske original, eller at jeg ikke benytter forskningslitteraturen, men jeg ønsker først og fremmest at understrege værkets essentielle form som ROMAN.

Derfor er antallet af kulturhistoriske noter og appendikser holdt på et minimum: Bindet er forsynet med en navneliste over romanfigurer i Første Bog samt en ordliste hvor kulturhistoriske navne og udtryk er kommenteret. Den videbegærlige læser kan finde frem til yderligere stof hos Lévy, Roy og andre. Af samme grund har jeg også valgt at udelade udgavernes forskellige forord og foransatte digte, som var føjet til 1617-udgaven.

Værket udgives i ti bind, hver med ti kapitler, på samme måde som den ældste eksisterende udgave, *Jin Ping Mei cihua* fra 1617. Hermed foreligger Første Bog (kapitel 1–10). Måtte romanen fremstå som det den er: Et fremragende, rigt og underholdende stykke litteratur – en klassiker der rækker ud over tid og rum.

Trofaste læser: LYT TIL FORTÆLLINGEN I FØRSTE RUNDE!

TAK TIL

Statens Kunstråd og Dansk Forfatterforening for støtte til oversættelsesarbejdet. Chiang Ching-kuo Fondet, Taipei, som har ydet et publiceringsbidrag til udgivelsen af dette bind.

En række specialister verden over, som har være behjælpelige under søgningen efter gode forlæg til illustrationerne: Robert Hegel, Boris Riftin, David Rolston, David Tod Roy. En særlig tak til Deborah Rudolph, kurator ved Fong Yun Wah Rare Book Room, C. V. Starr East Asian Library, University of California, Berkeley, som har vist stor hjælpsomhed og ekspertise i forbindelse med reproduktionen af illustrationerne. Takket være vigtig information fra Robert Hegel og Rüdiger Breuer, samt helhjertet støtte og introduktion fra Liu Zhen, professor ved The Academy of Arts of China, Beijing, lykkedes det i april 2011 Søren Møller Christensen og mig at få lov at se de illustrerede originaludgaver ved Peking University Library og Capital Library, Beijing. Vi skylder også tak til bibliotekernes ledelse og stab, som viste os megen velvilje.

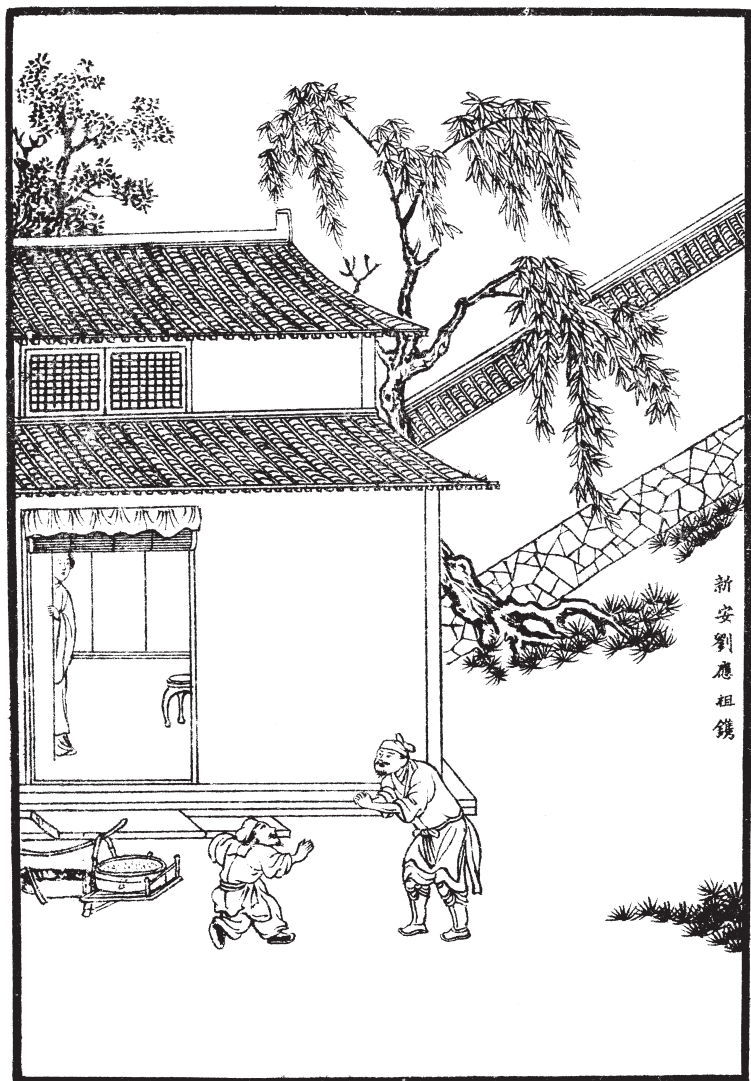
Marie Louise Jørgensen, min gode veninde, for nøjagtig korrekturlæsning af manuskriptet og for de fornøjelige stunder vi har tilbragt med at diskutere det danske ordvalg. Per, min mand, for indgående, kritisk gennemlæsning og gode råd under hele forløbet.

Søren Møller Christensen fra Forlaget Vandkunsten for ufravigelig støtte og inspiration.

Vibeke Børdahl

[FIG.1] Ximen Qing giver ti drikkebrødre en varm velkomst.

[FIG.2] Anden Broder Wu viser sin svigerinde en kold skulder.
Skåret af Liu Yingzu fra Xin'an.

KAPITEL 1

På Jingyang-bjerget kæmper Wu Song med tigreren Led ved sin mand begynder Pan Jinlian at flirte

SÅLEDES LYDER ET VERS:

*Fast griber manden om sit glavind fra Wu,
Rede at halshugge ti tusinde fjender.
Hvorlunde kan dette hjerte af jern og sten
Smelte ved synet af en fager blomst?
Ak, tænk på Xiang Yu og Liu Bang,
Hvor sørgeligt gik det ikke dem begge?
Efter mødet med yndige Yuji og lady Qi,
Var det ude med deres kraft og mandsmod!*

Verset fortæller noget om de to ord kærlighed og begær. De er forbundne som substans og funktion. Begæret næres gennem synet, og kærligheden fødes i hjertet. Kærlighed og begær fremkalder hinanden; hjerte og øje gennemskuer hinanden. Således har det været til alle tider. Det bør I, mine gode herrer, skrive eder bag øret!

Som en mand fra staten Jin engang skal have sagt: Elskov kan ramme enhver blandt os! Det er som magneten der tiltrækker jernet tværs gennem alle hindringer. Når det forholder sig sådan med de følelsesløse ting, hvor meget mere gælder det da ikke os mennesker? Til vore dages ende må vi fægte os frem mellem kærlighed og begær.

Fast griber dette mandfolk med buskede øjenbryn om sit glavind fra Wu. 'Glavind fra Wu' er navnet på et krumsværd fra fordums tid, en længst hensvunden tid hvor man smedede huggerter, sabler, slagsværd, glavind, lystre og knipler.

Her er der tale om en mand med et hjerte af stål og et indre af sten, med en energi der kunne måle sig med selve regnbuen – og dog veg al hans viljekraft over for kvinden. Den mand vi hører om er Xiang Ji, kongen af det Vestlige Chu, kendt under navnet Xiang Yu. Det hændte under Qin-kejseren, Qin Shi Huangdis usalige regeringstid: Mod syd havde kejseren ladet De Fem Bjergkæder befæste; mod nord havde han ladet Den Store Mur bygge; mod øst ved havet havde han ladet land inddrage; mod vest havde han ladet paladset Afang opføre, og samtidig havde han okkuperet de Seks Riger, og ydermere ladet de lærde begrave levende i hobetal og foranstaltet den store bogbrænding af klassikerne. Nu indgik Xiang Yu forbund med Liu Bang, kongen af Han, som også hed Liu Ji, og i fællesskab rejste de en hær og fór hængende over de tre regioner, som Qin-kejserens rige bestod af. Dermed var det ude med Qin-staten. De delte riget mellem sig og tog Den Store Kanal som grænse. Derefter gik Xiang Yu over til at benytte Fan Zengs strategi og slog kongen af Han i tooghalvfjerds træfninger. Imidlertid var han blevet betaget af skønheden Yuji, en kvinde hvis ynde kunne vælte mure, og hende bragte han med sig på felttogene og var sammen med hende dag og nat. En skønne dag blev han da besejret af Han Xin og måtte flygte om natten mod Yinling, forfulgt af fjendens tropper. Den besejrede konge kunne stadig have søgt tilflugt øst for Yangzi, men han kunne ikke få det over sit hjerte at lade Yuji i stikken. Nu hørte han fra alle sider krigssange fra Wu-staten. Situationen blev ham klar, og han brød ud i et sørgekvad:

Min styrke kunne vælte bjerge,

Ak, ve!

Mit mod gik til verdens ende.

Tiden går mig nu imod,

Ak, ve!

Min ganger vil ikke bære mig.

Min ganger vil ikke bære mig,

Ak, ve!

Hvad er der at gøre?

Søde Yuji, søde Yuji,

Hvad er der dog at gøre?

Med tårevædet ansigt endte han sit kvad. Yuji svarede ham:

»For min ringe persons skyld har Deres Majestæt negligeret de vigtige militære operationer.«

Kongen svarede:

»Nej, grunden er at jeg ikke kunne udholde at skilles fra dig. Og frem for alt er du en så udsøgt skønhed at Liu Bang – som elsker vin og kvinder – vil tage dig så snart han ser dig.«

Yuji begyndte at græde:

»Jeg vil hellere dø med ære end leve i vanære!«

Hun bad kongen om at låne hans prægtige sværd og skar struben over på sig selv. Kongen kunne ikke udholde sorgen og fulgte hende i døden ved et halshug. En historiker har skrevet et sørgekvad:

*Endt er kraften til at flytte bjerge,
Henvejret er nu alle kongens planer.
Lænet til sit sværd besynger han forgæves sin ganger,
Gangeren vil ikke mere bære ham.
Månens lys falder over lejren, himlens spejl er som vand,
Han kan ikke bære en evig afsked med den yndige Yuji.*

Men nu denne konge af Han, Liu Bang – han var oprindelig en officer fra egnen omkring Si-floden. Engang havde han med sit tre fod lange sværd hugget hovedet af en hvid slange i Mangtang-bjergene, og dermed kom han til magten. Året efter blev Qin-staten lagt i grus, og fem år senere hærgede han Chu-staten og var i færd med at underlægge sig hele riget. Imidlertid holdt han også en elskerinde, lady Qi, som havde født ham en søn, prins Ruyi (Ønskebarnet) af Zhao. Eftersom kejserinde Lü var jaloux på hende, følte hun sig urolig og bange. En dag da Gaozu, som kejseren nu kaldtes, var syg og lå med hovedet i lady Qis skød, brød hun ud i tårer og sagde:

»Gid Deres Majestæt må leve længe! Men hvem skal Deres konkubine og hendes søn kunne støtte sig på når Deres tid er omme?«

Kejseren sagde:

»Det er det letteste i verden! I morgen når jeg træder ind ved hoffet, vil jeg forstøde kronprinsen og indsætte din søn i stedet. Hvad mener du om det?«

Lady Qi tørrede sine tårer og takkede ham for hans nåde. Men kejserinde Lü fik nys om det og tilkaldte i hemmelighed minister Zhang Liang for at lægge råd op. Denne indbød De Fire Oldinge fra Shangbjerget og bad dem stige ned på sletten for at støtte kronprinsen. En skønne dag træder de da ind ved hoffet sammen med kronprinsen. Synet af disse fire hvidhårede og hvidskæggede mænd, klædt i fornemme kjortler og hatte, gjorde indtryk på kejseren, og han spurgte dem om deres navne. Den første præsenterede sig som fyrst Dongyuan, den næste som Qi Liji, den tredje som fyrst Xiahuang, den sidste som Mester Luli. Stor var kejserens overraskelse:

»Hvorfor mødte I ikke op dengang da jeg i sin tid inviterede jer? Og hvorfor kommer I nu i følge med min søn?«

De fire hvidhårede oldinge svarede:

»Kronprinsen er den der skal videreføre hvad Jeres Majestæt har grundlagt.«

Kejser Gaozu hørte med modvilje deres svar og var misfornøjet. Da de fire hvidhårede oldinge var i færd med at forlade tronsalen, kaldte han lady Qi ind og pegede på dem:

»Det var min hensigt at forstøde kronprinsen, men disse fire mænd er mødt op for at støtte ham. Nu hvor hans vingefjer allerede er udvokset, er det ikke let at omstøde sagen.«

Lady Qis gråd ville nu ingen ende tage, og kejseren digtede et kvad for at hun skulle forstå situationen:

*Den vilde svane flyver højt,
Ak, ve!
Med vingefjer
Understøtter den dragen,
Ak, ve!
Når den tumler sig i De Fire Have.*

*Når den tumler sig i De Fire Have,
Ak, ve!
Hvordan kan det være anderledes?
Selvom snoren ligger klar,
Hvordan kan vi binde ham?*

Som han havde sagt i kvadet, lykkedes det ham aldrig at indsætte prins Ruyi af Zhao som sin efterfølger. Da Gaozu gik heden, varede det ikke længe før kejserinde Lü tog affære for at hævne sig. Hun dræbte prins Ruyi af Zhao med et bæger forgiftet vin, og lemlæstede lady Qi til en sådan grad at hun var forvandlet til et menneskeligt svin.

Senere tiders dom over disse to fyrster udtrykkes af digterne med vægt på netop dette: Både Liu Bang og Xiang Yu var uforlignelige helte i deres tid, men begge lod mod og viljekraft bøjes af kvinder. En førstehustrus lod er ganske forskellig fra konkubinens, og tilmed mødte lady Qi en skæbne langt værre end den kønne Yuji.

Hvorum alting er, kvindens pligt er at tjene manden. Men det er ingen let sag at bevare hovedet på halsen. Se nu på disse to herrer! Er det ikke ved mødet med Yuji og lady Qi at al deres mandige vælde blev til intet? ET DIGT VIDNER HEROM:

*Liu Bangs og Xiang Yus elskerinder fortjener største medynk,
Trods magt og heltemod formåede herskerne ikke at værges
deres skønheder
Hvor hviler de arme rester af lady Qi?
Yuji fik trods alt en grav.*

HØR HER, HISTORIEFORTÆLLER! HVORFOR ER DU SÅ OPTAGET AF AT FORTÆLLE om kærlighed og begær? Fra gamle dage hedder det sig, at den mand, som er rigt begavet, ikke har en tilsvarende moral, og den pige, som har fået et yndigt udseende, let bliver løsagtig. Hvis de to køn opførte sig som om de bar på fulde kar og holdt alting i ligevægt, ville vi da få sådanne historier om mord og ulykke?

Sådan er det nu, og sådan var det før. Sådan er det blandt de rige, og ligeså blandt de fattige. Denne bog handler om en kvinde med en tigers sjæl og skønhed, og om den kærlighedshistorie som udviklede sig omkring hende. Sensuel og indstillet på kærlighed som hun var, lod hun sig forføre af en charlatan, dag efter dag på jagt efter nydelse, morgen efter morgen besat af lyst og elskov. Men enden på det hele bliver at sværdet skiller hoved fra krop og hendes blod flyder mod De Gule Kilder. Aldrig siden skal hun klæde sig i silke og satin, aldrig mere sminke sig med rouge og pudder.

Lad os tænke det roligt igennem: Hvad er grunden til hele historien? Spiller det egentlig så stor rolle om en sådan kvinde sætter livet til? Den som attræde hende, mistede liv og lemmer. Den som elskede hende, satte ustyrlige formuer til. Begivenhederne vakte alarm i Qinghe distrikt og uroen bredte sig til hele Dongping præfektur. Men når alt kommer til alt, så vides det ikke hvilken familie hun stammede fra, hvis kone hun var, hvem der senere tog hende til sig eller ved hvilken hånd hun mistede livet. DET ER SÅ SANDT SOM DET ER SAGT:

*Blot at bringe dette på tale ville få toppen af Hua-bjerget til at falde ned,
Men at afsløre det hele ville få Den Gule Flod til at løbe baglæns.*

DET FORTÆLLES at kejser Hui Zong af Songdynastiet under regeringsperioden Zhenghe (1111-1117) satte al sin lid til de fire korrupte ministre Gao Qiu, Yang Jian, Tong Guan og Cai Jing, hvilket førte til stor uorden i hele riget. Folket havde ikke arbejde og almuen var stedt i nød. Røverbander skød op som svampe overalt, og skæbnestjerner steg ned og lod sig føde blandt mennesker for at omstyrte det blomstrende Songdynasti. I fire af rigets provinser fremstod mægtige oprørsledere:

*Song Jiang i Shandong,
Wang Qing i Huaixi,
Tian Hu i Hebei,
Fang La i Jiangnan*

De lagde provinser og distrikter øde, hærgede med ild og mord og kaldte sig konger. Kun Song Jiang satte sig for at følge himlens mandat; kun han havde til formål at bekæmpe uretfærdighed og tage livet af korrupte embedsmænd, funktionærer og alle ugerningsmænd som forfulgte folket.

På den tid levede der i Yanggu distrikt i Shandong en mand ved navn Wu Zhi, med tilnavnet Da, den Ældre. Han havde en lillebroder, født af den samme mor, som hed Wu Song, syv fod høj og hærdebred. Helt fra barndommen var han usædvanlig stærk, og han havde lært sig at beherske kampsport med både spyd og stok. Storebroderen, Wu Da